

zaPAU

Władysław Natanson o nauce

Nauki są zależne wzajemnie od siebie; sztucznie dzielone i rozłączane być nie powinny. Nauki zahaczają o siebie, wzajemnie się przenikają i zapładniają i wówczas właśnie wydają najpiękniejsze owoce. Matematyka oddziaływała na logikę, fizyka przeobraża kosmogonię, stwarza nowe gałęzie techniki, filozofii nowe widnokreśli otwiera. Chemia splata się z fizyką u samych swych podstaw; astronomia i fizyka zależą od postępów matematycznej analizy. Statystyka matematyczna przenika do wszystkich oddziałów historii naturalnej, do biologii, do etnologii, antropologii, do nauk społecznych. Matematyka znowu, nawzajem, może zejść na manowce, jeżeli badanie zjawisk natury nie toruje dróg jej pochodzenia. Nauki lekarskie nie mogłyby rozwinąć się w uniwersytecie, w którym nie uprawiano by wszechstronnie, usilnie nauk chemicznych i biologicznych; bez nich nie mogą podobnie obejść się nauki rolnicze. Językoznawstwo spotyka się nieustannie z psychologią, niekiedy i z fizjologicznymi studiami. Nauki historyczne w swym żywym postępie łączą się z geografiami, z etnografią, z antropologią, z archeologią, z socjologią; niezliczone nici wiążą pracę historyka z filologicznym badaniem. Wszystkie w ogóle umiejętności humanistyczne stanowią nierozłączną i niepodzielną całość. Filozofia z założenia swojego, ze swej istoty ma ujmować i obejmować wszystkie nauki ludzkie, które poczytuje za częściowe, szczególne lub – jak piszą pisarze – „szczegółowe”. [...]

Władysław Natanson

Z plakatu wystawy pt.
*...miał wzrok zwrócony
ku horyzontom dalekim...*,
poświęconej
Władysławowi Natansonowi
PAU, Kraków 2004

Nauka wyraża dziś pragnienia, dążności, instynkty społeczeństw, podobnie jak wyrażała je kiedyś rzeźba grecka, architektura gotycka lub wielka romantyczna poezja. Nauka jest poznawaniem, jest pojmowaniem i ujmowaniem rzeczywistości; dlatego musi być swobodna, dlatego jest niezwyknięta.

WŁADYSŁAW NATANSON

Fragment szkicu pt. *Szkoły akademickie*,
w tomie: Władysław Natanson, *Wspomnienia i szkice*,
Wydawnictwo Literackie, Kraków 1977

Władysław Natanson (1864–1937) był fizykiem, profesorem Uniwersytetu Jagiellońskiego, członkiem Polskiej Akademii Umiejętności. (Por. np.: *Władysław Natanson 1864–1937*, „W służbie nauki”, nr 15, Polska Akademia Umiejętności i Archiwum Nauki PAN i PAU, Kraków 2009; oraz <http://www.zwoje-scrolls.com/zwoje43/text10p.htm>)

PAUza Akademicka – www.pauza.krakow.pl – tygodnik Polskiej Akademii Umiejętności i środowiska naukowego.

Rada Redakcyjna: Magdalena Bajer, Andrzej Białas, Aleksander Koj, Janusz Limon, Ewa Lipska, Stanisław Rodziński, Piotr Sztompka, Jerzy Vetulani, Marta Wyka, Jerzy Wyrozumski, Jakub Zakrzewski, Franciszek Ziejka.

Redakcja: Andrzej Białas – redaktor naczelny; Andrzej Kobos, Marian Nowy – redaktorzy; Adam Korpak, Krzysztof Skórczewski – grafika; Ryszard Otręba – „Galeria PAUzy”; Anna Michalewicz – dyrektor administracyjny; Witold Brzoskowski – fotoskład; Wydawnictwo PAU – konsultacje.

Adres do korespondencji: Polska Akademia Umiejętności, 31–016 Kraków, ul. Sławkowska 17; e-mail: pauza@pau.krakow.pl

Oczekujemy na artykuły do 6 000 znaków (ze spacjami) i ilustracje w formacie JPEG o rozdzielczości 300 dpi.